

Stručni rad
UDK: UDK: 316.774:070:796]
23. IV. 2025.

KREŠIMIR LACKOVIĆ*
ŽELJKO KRUŠELJ**
MILAN PEJKOVIĆ***

FENOMEN LAŽNIH VIJESTI U SPORTSKOM NOVINARSTVU NA PRIMJERU IZVJEŠTAVANJA TRANSFERA NOGOMETAŠA

SAŽETAK:

U radu je istražen fenomen lažnih vijesti u sportskome novinarstvu na primjeru medijskoga izvještavanja tijekom prijelaznoga roka nogometaša. Netočne informacije velik su problem s kojim se suočava svaka grana novinarstva, pa tako i sportsko novinarstvo. Cilj je, stoga, istražiti u kojoj se količini netočne informacije pojavljuju u njihovim objavama povezanim s transferima u nogometu u hrvatskim medijima. U tome smislu postavljena je hipoteza; postoji značajna prisutnost netočnih i neprovjerenih informacija u hrvatskim sportskim medijima tijekom trajanja prijelaznih rokova nogometaša. Uz prikaz ranijih provedenih istraživanja iz ovoga područja s primjerima dezinformacija u nogometnim transferima, u radu ćemo, nakon provedene analize sadržaja, prikazati prisutnost neistinitih informacija o prijelazima nogometaša na dva hrvatska portala. Istraživanja će koristiti metodu analize sadržaja te će se kvantitativnom metodom obraditi podatci prikupljeni s internetskih portala. Na temelju istraženih i sistematiziranih podataka nakon rasprave donijet će se zaključci u cilju potvrde hipoteze. Osim toga ostaje i otvoren prostor za nastavak istraživanja ove intrigantne teme.

Ključne riječi: lažne vijesti, prijelazni rok, sportsko novinarstvo, nogomet, mediji

* University North, Koprivnica, Croatia, klackovic@unin.hr

** University North, Koprivnica, Croatia, zkruselj@unin.hr

*** University North, Koprivnica, Croatia, mipejkovic@unin.hr

UVOD

Suvremeni mediji u svome sadržaju često stvaraju sliku preopterećenosti informacijama i medijskim sadržajem, sve u cilju privlačenja publike. U nedostatku pružanja informacija iz vlastitih izvora mediji često posežu za prenošenjem vijesti i informacija iz ostalih medija i izvora. Novinar, odnosno medij koji prenosi tu informaciju, pri tome, često krši jedno od etičkih novinarskih načela o provjeri informacija iz barem dvaju relevantnih izvora. Iznimka nisu ni sportski mediji u kojima se najveći broj neprovjerenih informacija objavljuje tijekom prijelaznih rokova kada je dopušten, prema utvrđenim pravilima, prijelaz igrača iz jednoga u drugi klub. Nogometni klubovi na svojim komunikacijskim kanalima u pravilu objavljuju vijesti o dolasku odnosno odlasku nekoga igrača tek kada je posao zaključen. Kako sportska javnost svaku informaciju želi znati ranije, sportski mediji, s druge strane, tijekom prijelaznoga roka služe se špekulacijama i glasinama, objavljuju informacije iz neslužbenih izvora pa je često teško razlučiti istinitu vijest od obične glasine.

Tema ovoga rada proizlazi iz medijske dinamike koja zahvaća i sportsko novinarstvo. U tome se smislu pojavljuju neželjene pojave u obliku neprovjerenih, ali i neistinitih informacija. Od lažnih informacija nije imuno ni sportsko novinarstvo kao jedna od grana novinarstva koja ima najveću publiku premda se često, zbog tematike kojom se bavi, nepravedno smatra manje vrijednom u usporedbi s nekim ostalim granama novinarstva, poput političkoga novinarstva ili istraživačkoga novinarstva. Premda su neke kritike neutemeljene, sportsko novinarstvo ima brojne nedostatke, a jedna je od njih i tema ovoga rada.

Uz prikaz ranijih provedenih značajnih istraživanja iz ovoga područja s primjerima dezinformacija u nogometnim transferima, u radu ćemo, nakon provedene analize sadržaja, prikazati prisutnost neistinitih informacija o prijelazima nogometaša na dva hrvatska portala *Index.hr* i *Gol.hr* tijekom zimskoga prijelaznog roka u siječnju 2022. godine.

Za potrebe našeg istraživanja postavili smo hipotezu kako postoji značajna prisutnost netočnih i neprovjerenih informacija u hrvatskim sportskim medijima tijekom trajanja prijelaznih rokova nogometaša. Cilj ovoga rada bit će prikazati količinu neprovjerenih informacija koje se objavljuju u hrvatskom medijskom prostoru u periodu tijekom kojeg smo proveli istraživanje. Na temelju prikupljenih podataka, analizom sadržaja i kvantitativnom metodom nakon rasprave su doneseni zaključci. Sadržaj samoga istraživanja i informacije kao i zaključak trebaju osigurati zanimanje za nastavak istraživanja ove intrigantne teme.

SPORTSKO NOVINARSTVO U MEDIJSKOM PROSTORU

„Sportsko novinarstvo drži važno mjesto u modernom medijskom prostoru zbog čega je važno razumjeti povijest, osobine te znanja i vještine potrebne za rad u njemu“ (Vasilj, 2014, str. 23).

Upravo su mediji, kako navodi Rodek (2018), zaslužni za njegovu privlačnost kod svih slojeva društva i njegovu globalnu popularnost. „Uz pomoć medija sport nadilazi samo mjesto na kojem se sportski događaj odvija, kao i sudionike tog događanja i postaje konzumna roba za široki krug korisnika unutar, a često i izvan nacionalnih granica“ (Rodek, 2018, str. 108.). Imajući u vidu navedene činjenice, lažne informacije mogu nanijeti ogromnu štetu ne samo sportu nego i svim pratećim događajima posebice pojedincima, klubovima pa i pratećim poslovnim odnosima. U cilju suzbijanja lažnih informacija postoje određeni regulativni dokumenti. Primjerice u Republici Hrvatskoj to je *Kodeks časti hrvatskih novinara*. U njemu se prvo navodi načelo o protoku informacija što se odnosi na „odanost prema istini tijekom prikupljanja i plasmana informacija“, „poštovanja integriteta izvora i autorskih prava“ i „čestitosti uz isključivo korištenje poštenih metoda tijekom prikupljanja informacija“ (<https://www.hnd.hr/kodeks-casti-hrvatskih-novinara>). Ipak, hrvatski *Kodeks časti* kao i većina ostalih kodeksa u zapadnoj Europi i svijetu, daju određenu slobodu pri prikupljanju informacija (ako je to jedini način da

se pribave), ali osuđuje nedopustive načine istoga.¹ Uz to postoji i više etičkih pravila ponašanja jer u novinarstvu etika upućuje na stav o novinarski ispravnome i dobrome. Pri tome su ključne i funkcije koje se unutar nekoga društva pripisuju masovnim medijima. „Novinarstvo u demokraciji ima javnu zadaću. Ono treba pribaviti i širiti informacije o stvarima od javnog interesa, o tome zauzeti stav i kritizirati kako bi se utjecalo na proces formiranja mišljenja (Kunczik, Zipfel, 2006, str. 104.)

LAŽNE VIJESTI U SPORTSKOM NOVINARSTVU

Lažne vijesti su „članci koji su internacionalno i provjerljivo neistiniti i mogu dezinformirati čitatelje“ (Kovačić 2021, str. 120.). U novinarstvu se njima često želi privući pozornost senzacionalističkim naslovima i tekstovima, ali mogu biti korištene i kao alat za obmanu i manipulaciju.

U nekim političkim analizama definiraju se tri vrste lažnih vijesti:

- lažne vijesti kao hibridni žanr koji miješa fikciju s informativnim sadržajem
- lažne vijesti kao namjerno širenje neistina s ciljem propagande i obmanjivanja javnosti
- lažne vijesti kao sadržaj pristranih medija konstruiran da odgovara određenom političkom svjetonazoru (Kovačić 2021., str. 120).

U slučaju sportskoga novinarstva lažne vijesti rijetko kada dovode do velikih posljedica premda štete ugledu kluba, igrača pa i medija koji su objavili tu lažnu vijest. Ipak, postoje slučajevi u kojima je njihov učinak bio dalekosežan. Možemo spomenuti primjer BarcaGate, skandala koji su razotkrili novinari radija Cadena SER. Prema njima bivši predsjednik nogometnoga kluba Barcelona Josep Maria Bartomeu unajmio je tvrtku koja bi objavama lažnih vijesti na društvenim mrežama štitila njegov imidž te diskreditirala kritičare vodstva kluba među kojima su bili i vlastiti igrači (<https://www.football-espana.net/2022/07/01/new-barca->

gate-scandal-josep-maria-bartomeu-used-club-money-to-defend-himself).

U ovome slučaju bila je riječ o jednome od rijetkih navodnih primjera korištenja lažnih vijesti u cilju širenja propagande i obmanjivanja javnosti. Kada je riječ o pojavi lažnih ili netočnih vijesti tijekom prijelaznih rokova nogometaša, navodimo istraživanje i zajednički rad Jose Luis Rojas Torrijosa sa Sveučilišta u Sevilli i Matheus Simoes Mella s Luteranskoga instituta u Santa Catarini u Brazilu. U svome radu analizirali su razinu dezinformiranosti u praćenju zimskoga prijelaznog roka 2020. godine u četiri vodeća sportska medija; španjolskoj *Marci*, portugalskoj *A Boli*, talijanskoj *La Gazzetti dello sport* i britanske *Guardian sportu*. Analizirali su sadržaj vijesti objavljenih u medijima na portalima i na njihovim *twitterima*. Uz pomoć matrice za provjeru *dezinformacija First draft News* ispitivali su u kojoj je mjeri izvješćivanje bilo špekulativno ili lažno i koliko su objavljene glasine na kraju bile točne i koji su se izvori na kraju pokazali točnima.

Provedeno istraživanje pokazalo je kako je većina glasina tijekom zimskoga prijelaznog roka uključivala veliku količinu nepotvrđenih vijesti, sadržaj preoblikovan lažnim kontekstom koji se pokazao obmanjujućim za čitatelje. Sadržaj koji je bio činjenično netočan uglavnom je prikupljen iz neslužbenih ili anonimnih izvora. Premda su analizirani sportski mediji objavljivali različite vrste netočnosti, velik udio objavljenih glasina na kraju su potvrdili iz uključenih klubova. Službene potvrde iz klubova zapravo su povećale razinu točnosti ili pouzdanosti izvješćivanja (Rojas Torrijos, Mello 2021.).

Odgovor na pitanje zašto se netočne vijesti o prijelaznome roku pojavljuju u sportskome novinarstvu kompleksan je i ne možemo ga svesti isključivo na senzacionalizam u cilju povećanja profita. One mogu biti i „rezultat loših izvora, neprovjerenja informacija zbog brzine, neočekivanih promjena u procesu pregovaranja, ali i manipuliranja novinara od strane klubova i agenata. Naime, agenti često hrane novinare lažnim vijestima o „interesu drugih klubova tijekom pregovora za

1 <https://www.hnd.hr/kodeks-casti-hrvatskih-novinara>

obnovu ugovora kako bi se ubrzao njihov proces ili zastrašio trenutni klub i time dobila što bolja ponuda“ (Rojas Torrijos, Mello 2021, 627).

OBJEKTI I METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Kako bismo predočili stanje u izvještavanju o prijelaznome roku u nogometu u hrvatskim medijima i količini neprovjerenih informacija i lažnih vijesti koje se objavljuju tijekom prijelaznog roka, analizirali smo dva hrvatska portala: *Gol.hr* kao horizontalni portal *Dnevnik.hr*, portal koji je pokrenula televizijska kuća NOVA TV, a koji se isključivo bavi sportom te *Index.hr* najčitaniji mrežni portal u Hrvatskoj, koji svoju veliku popularnost i privlačenje publike zasiva na praćenju sporta i sportskome izvještavanju.

Na temelju analize sadržaja te uz pomoć kvantitativne metode istražena je točnost tekstova o prijelaznome roku objavljenima na spomenutim portalima. Prikupljeni su tekstovi objavljeni od 1. siječnja 2022. godine do 31. siječnja 2022. godine, odnosno tijekom razdoblja trajanja (u većini nogometnih liga) zimskoga nogometnoga prijelaznog roka. Važno je naglasiti da su obrađeni isključivo tekstovi koji se bave samo jednom vijesti o prijelaznome roku, dok su odbačeni oni koji govore o većemu broju transfera.

Podjelu tekstova po prezentaciji napravljena je u kategoriji „vrsta teksta“. Prva vrsta tekstova u toj kategoriji ona je u kojoj se informacije prikazuju kao činjenice (transferi koji su već dogovoreni ili gotovo dogovoreni – **vijest**). Također, imamo i one tekstove u kojima je izražena mogućnost da do prelaska igrača dođe, ali postoji i veliki izgledi da se to ne dogodi – **glasina**. Ovakvom odlukom dobivamo preciznije informacije o udjelu netočnih informacija na analiziranim portalima.

Prilikom analize tekstova vodilo se računa o brojnim kategorijama koje su bile važne kako bi ona bila detaljna i relevantna. Glavna kategorija bavi se istinitošću samih tekstova. Podatci za ovu kategoriju prikupljali su se na način da se informacija kojoj donosi tekst uspoređi sa službenim vijestima o igraču koristeći se stranicom *Tran-*

sfermarkt.com koja objavljuje potvrđene transfere igrača te pregledom službenih klubskih kanala. Ovime se dodaje informacija koliko se objavljenih tekstova o prijelaznome roku uistinu dogodilo.

Ostale kategorije pomažu utvrditi kako različiti aspekti utječu na istinitost tekstova. Prva takva kategorija bavi se izvorima koji su navedeni u tekstovima. Pomoću nje pokušava utvrditi koliko izvor teksta utječe na njegovu istinitost. Izvori koji čine ovu kategoriju su: domaći mediji, inozemni mediji, HINA, klub, domaći novinar.

Sljedeća kategorija je „Vrsta teksta“. Ova kategorija zapravo se bavi vrstom informacija koja se spominje u tekstu, a podijeljena je na: glasina, vijest i službenu potvrdu kluba. Podjela u ove tri kategorije napravljena na način da se pomoću naslova ili sadržaja teksta utvrdi je li riječ o onome koji predstavlja jednu od ovih vrsta, a sve u cilju usporedbe njihove točnosti. Zatim slijedi kategorija „Autor teksta“ koja je podijeljena na: novinar, redakcija i HINA. Pomoću ove kategorije može se utvrditi postoji li razlika točnosti ovisno o tome tko se potpisao na tekst.

Pretposljednja kategorija odnosi se nacionalnost igrača koji se spominje u tekstu. Kategorija je podijeljena na *domaći igrač* i *inozemni igrač*. Ova će kategorija omogućiti uvid u to utječe li nacionalnost igrača na istinitost teksta.

Posljednja kategorija bavi se zemljom podrijetlom, odnosno iz koje su države klubovi koji se spominju u tekstu dolaze. Ova kategorija podijeljena je na: *domaći klub* (kada je samo jedan klub uključen u prelazak spomenut u tekstu – kod besplatnih transfera ili dolaska nakon isteka/raskida ugovora), *inozemni klub*, *jedan inozemni i jedan domaći klub*, *oba inozemna* i *oba domaća kluba*. Ovom kategorijom može se utvrditi utječe li podrijetlo kluba na točnost vijesti.

PREGLED ISTRAŽIVANJA

Ovaj dio rada obrađuje podatke dobivene analizom tekstova na odabranim portalima. U ovome dijelu prikazani su samo najzanimljiviji podatci

jer su ukupni znatno manje bitni od individualnih koji će kasnije biti predmet usporedbi. Mora se napomenuti da je opis podataka napravljen s fokusom na točnost informacije u tekstu jer to može pomoći za testiranje postavljene hipoteze.

Analiza Gol.hr

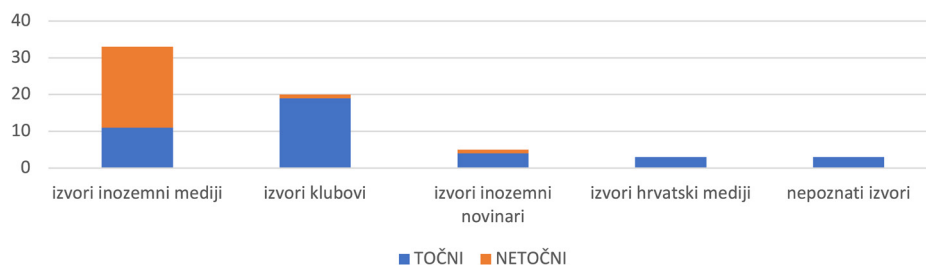
Na portalu *Gol.hr* pronađena su 64 teksta koja su tematizirala nogometne transfere, a da su objavljeni u razdoblju u kojemu je provedena analiza. Od ukupnoga broja tekstova njih 24 sadržavalo je netočnu informaciju, što čini 37,5 posto. U najvećem broju tekstova (33 ili 51,6 posto) kao izvor navedeni su inozemni mediji, a čak 22 teksta (66,7 posto) kod kojih je naveden taj izvor nisu bila točna sadržaja. Nadalje, 20 tekstova napisano je na temelju informacija dobivenih od kluba. Samo je jedan takav tekst bio netočan što čini pet posto. Ostali tipovi izvora navode se u daleko manjemu broju tekstova. Tako je kod pet tekstova informacija došla od inozemnoga novinara (7,8 posto), a od kojih je jedan bio netočan (20 posto). Domaći mediji poslužili su kao izvor u tri slučaja, a nije-

dan takav tekst nije sadržavao netočnu informaciju. HINA je kao izvor navedena u samo jednoj tekstu koji je bio točna sadržaja. Naposljetku, izvor nije naveden u jednomu tekstu koji je također sadržavao točnu informaciju.

Od ukupnoga broja tekstova s ovoga portala u 29 slučajeva radilo se o vijestima, što čini udjel od 45,3 posto. Ukupno 12 vijesti nije sadržavalo točnu informaciju, što čini 41,4 posto. Imali smo i 21 službenu potvrdu klubova (32,8 posto) koje su se pokazale kao pouzdane jer su sve bile točne. Za kraj, 14 tekstova bilo je temeljeno na glasinama, a njih čak 12 nije bilo točna sadržaja, što čini 85,7 posto.

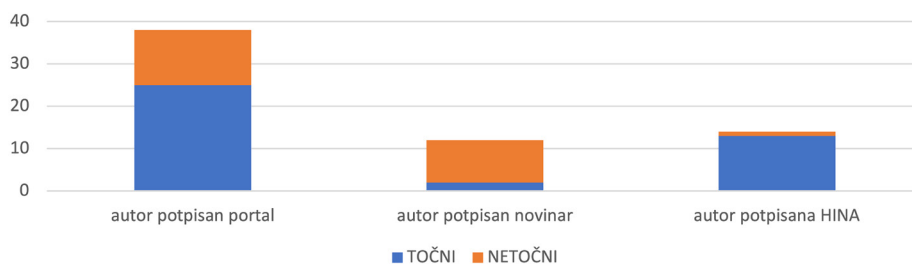
Kod 38 tekstova (59,4 posto) potpisana je redakcija samoga portala. U 13 takvih tekstova informacija koju su sadržavali nije bila točna, što čini 34,2 posto. Novinar je bio osobno potpisan na 12 tekstova (udio od 18,8 posto) od kojih je čak 10 bilo netočna sadržaja (83,3 posto). HINA je potpisana kao autor u 14 slučajeva (21,9 posto) od kojih samo jedan nije sadržavao točnu informaciju (7,1 posto), što je prikazano na Grafikonu 2.

Izvori vijesti na Gol.hr

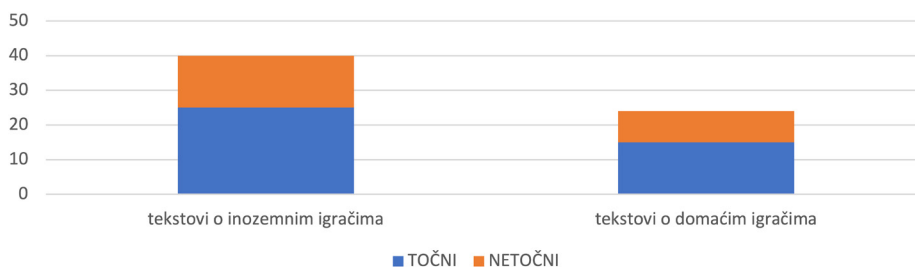
Grafikon 1:
Izvori vijesti
na Gol.hr

Autori tekstova na Gol.hr

Grafikon 2:
Autori tekstova
na Gol.hr

Tekstovi o inozemnim ili domaćim igračima na Gol.hr

Grafikon 3:
Prikaz tekstova
o transferima
inozemnih ili
domaćih igrača na
Gol.hr

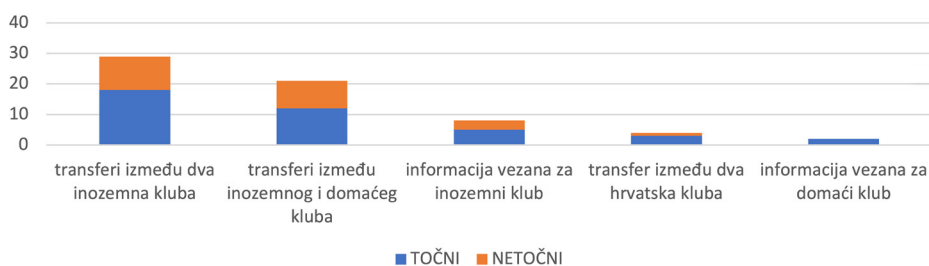
Na Grafikonu 3 prikazano je koliko su tekstovi na *Gol.hr* sadržavali vijesti o mogućim ili realiziranim transferima inozemnih odnosno domaćih (hrvatskih) igrača. Većina tekstova koji ulaze u naš uzorak tematizirali su transfer inozemnoga igrača (ukupno 40 tekstova, što čini 62,5 posto). Od toga broja tekstova njih 15 sadržavalo je netočne informacije, što je 37,5 posto. Preostala 24 teksta (37,5 posto) ticala su se transfera domaćih igrača, a njih 9 bilo je netočno (37,5 posto).

Najviše tekstova, njih 29, tematiziralo je transfer koji se odvijao između dvaju inozemnih klubova, što čini 45,3 posto. Ukupno 11 takvih tekstova sadržavalo je netočnu informaciju (37,9 posto). Sljedeći po udjelu tekstovi su koji su uključivali transfer između jednoga domaćega i jednoga inozemnoga kluba. Takvih tekstova u uzorku ima 21, što čini 32,8 posto. Kada je riječ o njihovoj točnosti, došli smo do zaključka da je 9 takvih tekstova bilo netočna sadržaja (42,9 posto). Imali

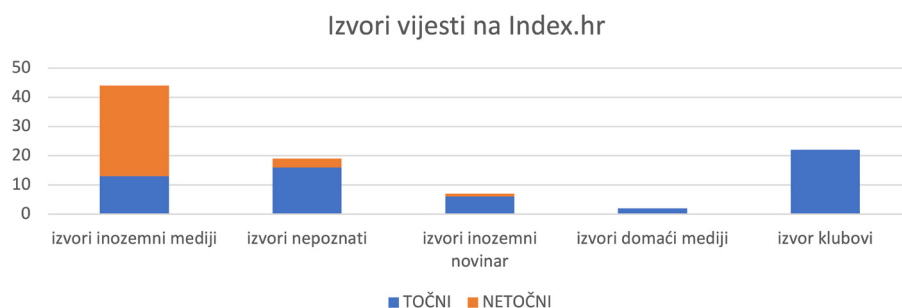
smo i osam tekstova kod kojih je informacija bila vezana isključivo za jedan inozemni klub (12,5 posto), a od toga broja tri nisu sadržavala točnu informaciju, što čini 37,5 posto. Ukupno četiri teksta odnosila su se na transfere između dva domaća kluba, što čini 6,3 posto uzorka. U samo 1 takvom slučaju bila je riječ o tekstu netočna sadržaja. Za kraj, pronašli smo i 2 teksta (3,1 posto) kod kojih se informacija doticala isključivo jednoga domaćeg kluba. Oba teksta tog tipa sadržavala su točnu informaciju, što je prikazano na Grafikonu 4.

Na kraju opisa podataka s portala *Gol.hr* treba spomenuti i informacije o prosječnome broju dijeljenja tekstova koji su nam u uzorku. Tako su tekstovi s ovoga portala bili podijeljeni prosječno 279 puta. Prosjek je viši za tekstove koji sadrže netočne informacije, a koji su prosječno podijeljeni 355 puta. S druge strane, tekstovi koji sadrže točne informacije prosječno su bili podijeljeni 233 puta.

Transferi između klubova na Gol.hr

Grafikon 4:
Prikaz transfera
između klubova
na *Gol.hr*

Grafikon 5:
Izvori tekstova
na *Index.hr*

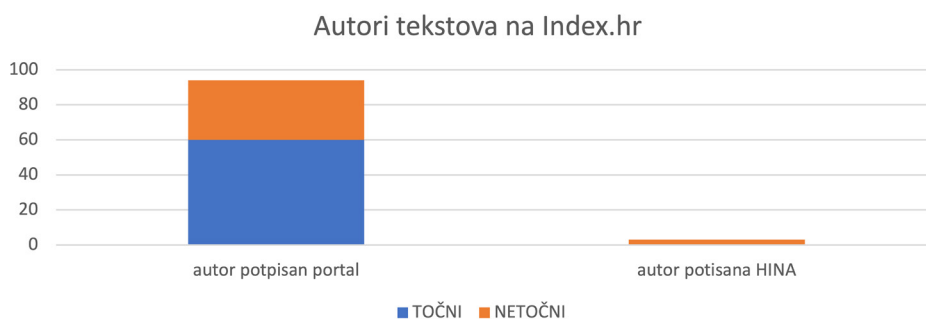
Analiza *Index.hr*

Na portalu *Index.hr* pretragom smo pronašli ukupno 97 tekstova s temom nogometnih transfera koji su objavljeni tijekom zimskog prijelaznog roka. Na Grafikonu 5 prikazano je kako je od ukupnoga broja objavljenih tekstova na *Index.hr* u 35 slučajeva informacija koju su sadržavali ti tekstovi pokazala se netočnom, što čini 36,1 posto. Kod najvećega broja tekstova kao izvor navedeni su inozemni mediji. U uzorku njih je 44, što čini udio od 45,4 posto, a vidljivo je iz Grafikona 5. Nadalje, čak 31 tekst s ovim izvorom sadržavao je netočnu informaciju (70,5 posto). Izvor nije naveden u 19 slučajeva (19,6 posto) od kojih su tri teksta bila netočna sadržaja (15,8 posto). Novinar iz inozemstva naveden je kao izvor u sedam tekstova (7,2 posto) od kojih je samo jedan sadržavao netočnu informaciju (14,2 posto). Kod dva teksta informacija je došla od drugih domaćih medija, a kod oba primjera sadržaj se pokazao točnim. U 22 slučaja bila je riječ o služ-

benim potvrdama iz klubova i svi takvi tekstovi bili su s točnim informacijama.

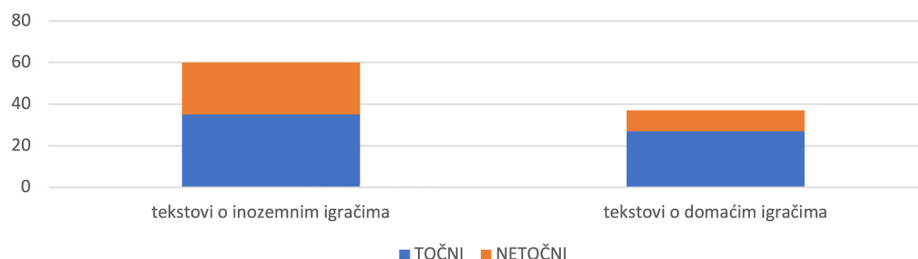
Čak 65 tekstova (67 posto) koji su ušli u uzorak prepoznat je kao kategorija vijesti. Ukupno 27 tekstova takve vrste sadržavalo je netočnu informaciju (41,5 posto). Naposljetku, deset tekstova svoj sadržaj temeljilo je na glasinama (10,3 posto). U osam takvih slučajeva informacija se pokazala netočnom, što čini 80 posto njihovog broja.

Na 94 teksta s portala *Index.hr* potpisana je njihova redakcija kao autor, što čini velikih 96,9 posto. U 34 slučaja bila je riječ o informaciji koja je bila netočna (36,2 posto). Kod preostala tri teksta (3,1 posto) kao autor je potpisana HINA, a u jednome takvom slučaju radilo se o netočnu sadržaju (33,3 posto). Treba napomenuti da nijedan tekst iz uzorka nije potpisao novinara osobno, što je prikazano na Grafikonu 6.

Grafikon 6:
Autori tekstova
na *Index.hr*

Tekstovi o inozemnim/domaćim igračima na Index.hr

Grafikon 7:
Prikaz tekstova
o transferima
inozemnih ili
domaćih igrača
na *Index.hr*

Nadalje, većina tekstova odnosila se na informacije vezane za transfer inozemnog igrača. Njih 60 što čini 61,9 posto što je prikazano na Grafikonu 7. Ukupno 25 takvih tekstova nije sadržavalo točnu informaciju (41,7 posto). Preostalih 37 tekstova (38,1 posto) bilo je vezano uz transfere domaćih igrača. U deset slučajeva navedena informacija bila je netočna sadržaja (27 posto).

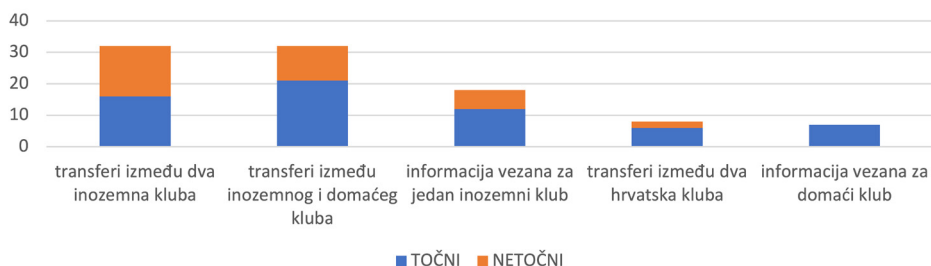
Ukupno 32 teksta sadržavala su informaciju o transferu između dvaju inozemnih klubova (33 posto). Kod njih 16 bila je riječ o netočnoj informaciji, što čini 50 posto njihova ukupnog broja. Jednak broj tekstova tematizirao je transfer između jednoga domaćega i jednoga inozemnoga kluba. Dakle, od 32 takva teksta, njih 11 bilo je netočna sadržaja (34,4 posto). Nadalje, 18 tekstova s ovoga portala sadržavalo je informaciju o transferu vezanu isključivo za jedan inozemni klub (18,6 posto). U šest takvih slučajeva bila je riječ o netočnu sadržaju što čini 33,3 posto. Transfer između dvaju domaćih klubova bila je tema ukupno osam tekstova (8,2 posto) od kojih su dva bila netočnasadržaja (25 posto). Naposljetku, u sedam slučajeva tema teksta odnosila

se isključivo na jedan domaći klub domaći klub (7,2 posto). Svi tekstovi tog tipa sadržavali su točne informacije. Informacije o transferima između klubova prikazani su na Grafikonu 8. Za kraj, tekstovi s *Index.hr* prosječno su podijeljeni 94 puta. Više su prosječno dijeljeni tekstovi koji su sadržavali netočnu informaciju (105 puta) od onih koji su sadržavali točnu (89 puta).

RASPRAVA

Važno je spomenuti da broj tekstova koji su analizirani predstavljaju količinu koja zadovoljava u kvalitativnome i kvantitativnome smislu te predstavlja reprezentativni uzorak. Kad je riječ o izvorima, podatci su potvrdili da je kod hrvatskih portala izvor bio naveden u čak 87,6% slučajeva, a tekstova gdje on nije naveden bilo je ukupno 20. Tu se mora posebno spomenuti *Gol.hr* koji je imao samo jedan tekst bez izvora pa se može potvrditi da je taj portal izuzetno dobro poštivao 11. točku *Kodeksa časti hrvatskih novinara* o poštivanju izvora i autorskih prava. *Index.hr* imao je 19 tekstova bez izvora. Najmanje

Transferi između klubova na Index.hr

Grafikon 8:
Prikaz
transfera
između
klubova na
Index.hr

iznenadjući bili su sadržaji tekstova u kojima su izvori bili klubovi. Takvi su na oba portala bili gotovo potpuno točni, što je i očekivano jer je najčešće riječ o službenim potvrdama o transferima od klubova koji su zasigurno najpouzdaniji izvor informacija o prijelaznome roku. Takvi tekstovi zasigurno su podignuli brojke točnosti i razinu vjerodostojnosti sportskih novinara i samih medija koji su analizirani. Kada je riječ o domaćim medijima i domaćim novinarima, podatci nas ne čude. Očekivano je, naime, da domaći izvori budu točniji i relevantniji negoli inozemni izvori jer naši mediji i novinari nemaju toliko razgranatu mrežu izvora kada je riječ o inozemnim transferima kao što je to slučaj o prijelazima hrvatskih nogometaša ili prijelazima u kojima su uključeni hrvatski klubovi. Također su vrlo učestali netočni tekstovi preneseni iz inozemnih izvora. Često se, zbog potrebe publike za takvim sadržajem, koriste i nevjerodostojni izvori. Tu je važno naglasiti petu točku Kodeksa časti koja govori o prosuđivanju izvora, a koju bi zasigurno istraživani portali mogli i morali bolje proučiti. Za kraj je posebno iznenađenje da su inozemni novinari rijetko bili izvori informacija, premda su takvi izvori sve učestaliji. Sve više postaju i relevantni i prenošeni u medijima, a posebice oni koji koriste nekadašnji Twitter, a današnji X koji je postao sve češći kanal komunikacije u objavi vijesti o transferima nogometaša iz jednoga u drugi klub. Nije iznenađenje da su najučestalije tekstovi bazirani na glasinama imali negativni postotak točnosti. Ipak, oni su bili rijetke na hrvatskim portalima i u većini slučajeva bila je riječ o netočnim informacijama. Tu je važno spomenuti da bi uzorak glasina kod domaćih medija bio znatno veći da je bio drugačiji pristup sortiranja vijesti po vrsti informacije u tekstu. Dio tekstova koji se očito temeljio na glasinama bio je čitateljima predstavljen kao vijest, ponekad kao i činjenica. Takav slučaj posebice je čest kod naslova teksta gdje se informacija predstavlja kao činjenica u kojoj je transfer već gotov, a daljnjim čitanjem teksta može se saznati kako ništa nije ni blizu službenoga ili dogovorenoga. Problem nisu same glasine, nego način njihova predstavljanja u tekstu. Hrvatski mediji pokušavaju predstaviti glasinu, ponajprije u naslovu, kao vijest, dok u inozemnim medijima ipak se i

u tzv. opremi teksta navodi kako je riječ o glasinu. Tu moramo spomenuti problem o rastu tzv. clickbait kulture koja za cilj ima privlačenje pozornosti i čitatelja na portale senzacionalističkim naslovima. Upravo se na taj način koriste glasine koje se clickbait naslovom predstavljaju kao činjenicom, a riječ je o neproverenim i nepotvrđenim informacijama. U sličnim slučajevima hrvatski mediji često naglašavaju da je riječ o ekskluzivnim vijestima, ali u ni jednom slučaju ne postoji tekst koji u naslovu ima riječ „glasina“. Takva praksa bi prisutnost glasina kao izvora informacija učinila prihvatljivom jer čitatelj odmah zna o kakvoj je vijesti riječ te kako tumačiti njezinu pouzdanost. Ipak, teško da će se takva praksa kod nas uskoro početi primjenjivati jer glasine najčešće donose najnevjerovatnije vijesti koji privlače veliko čitateljstvo, što zauzvrat donosi medijima veću čitanost, a u konačnici i marketinšku i drugu privlačnost.

Što se tiče autora teksta, zanimljivo je da se kod hrvatskih portala najčešće kao autor navodi redakcija, a rjeđe su navedeni sami novinari koji su došli do informacije. Više je razloga zbog čega hrvatski portali ne navode autora. Prije svega iz razloga što je riječ o prenesenoj vijesti s nekoga drugoga izvora, nekoga drugoga medija ili iz službenoga izvora kluba pa ne postoji potreba da takve tekstove potpisuju istaknuti novinari analiziranih portala. Također, za razliku od najvećih inozemnih medija, na hrvatskim portalima nisu se profilirali novinari specijalizirani za praćenje prijelaznih rokova koji bi se, po uzoru na novinare u najvećim inozemnim medijima, pozicionirali kao vjerodostojan i točan izvor informacija. Index.hr, primjerice, u navedenom razdoblju nema nijedan tekst u kojem je potpisan novinar. Ipak, zanimljivo je da su se novinari pokazali i kao nepouzdan izvor informacija. Ako ćemo navoditi pouzdani medij u ovakvim slučajevima, onda bi to bio svakako javni servis HINA čije su se prenesene vijesti u najvećem broju slučajeva pokazale točnima.

Kada je riječ o nacionalnosti igrača, očekivano, znatno je veći broj tekstova o inozemnim igračima jer je njih, naravno, mnogo više. Ipak, podatci su pokazali da su tekstovi o prijelazima doma-

ćih igrača pouzdaniji što je također očekivano jer novinari u takvim slučajevima imaju bližu i razgranatiju mrežu izvora. Sličan je slučaj i kod zemlje podrijetla klubova pa su tekstovi o domaćim klubovima znatno točniji u odnosu na inozemne. U tome kontekstu još je važno spomenuti da se tekstovi najčešće bave transferima između klubova različite zemlje podrijetla što je očekivano jer su u Hrvatskoj klubovi češće spremni prodati igrača inozemnom klubu negoli rivalu iz iste lige. Takvi tekstovi su također uglavnom netočni jer je potrebno imati i inozemne i domaće izvore kako bi se došlo do pouzdane informacije.

Prilikom usporedbe domaćih portala zanimljivo je da su razlike u točnosti informacija minimalne, pa možemo reći da dva analizirana portala imaju sličnu pouzdanost. Ipak, važno je naglasiti da je *Index.hr* imao za nijansu točnije informacije od portala *Gol.hr*, ali isto tako i 36,1 posto netočnih informacija što je ipak poražavajuća brojka. Posebice ako uzmemo u obzir istraživanje *Reutersa* o povjerenju čitatelja u Hrvatskoj. Na toj listi *Index.hr* je imao postotak povjerenja od 55 posto što ove podatke čini još lošijima. Ipak, na istoj listi imali su od analiziranih medija i drugi najveći postotak čitatelja koji im ne vjeruju (24%), a naši podatci mogu dijelom objasniti takvo visoku razinu nepovjerenja.

Kod domaćih portala najzanimljiviji su podatci o tome koliko su puta tekstovi podijeljeni putem društvene mreže *Facebook*. Tekstovi *Gol.hr-a* imaju bolji prosjek broja podjela, iako je ustanovljeno da je *Index.hr* jedna od najposjećenijih web-stranica u Hrvatskoj. Razlog tomu je vjerojatno u specijaliziranosti za sport portala *Gol.hr*. Zanimljivo je da su njihovi tekstovi više puta dijeljeni premda *Index.hr* ima veći postotak točnosti. Također je zanimljivo da su na oba portala tekstovi s netočnim informacijama više puta dijeljeni. Možda se to može objasniti time da netočni tekstovi češće donose senzacionalne „vijesti“. Moguće je i da su takvi tekstovi češće dijeljeni jer u njih čitatelji žele više vjerovati, bilo da je riječ o klubovima/igračima koji su im dragi ili je riječ o vijestima koje su pozitivne za njihov klub ili za nogomet u cjelini. Ipak, o razlozima ovakvih podataka možemo samo nagađati pa bi istraživanje o tome sigurno

bila dobra tema za složenije projekte. Još se može spomenuti da je kod ovoga istraživanja jedan od planova bio i praćenje čitanosti tekstova u uzorku. Nažalost, na odabranim portalima ti podatci nisu javni. Oni bi nam omogućili da istražimo utjecaj točnosti na čitanost. Mogli bismo dobiti informaciju glede toga jesu li čitaniji portali koji sadrže više ili manje netočnih informacija. Također, mogli bi se dobiti podatci o tome jesu li netočni tekstovi čitaniji i kakav je utjecaj clickbait naslova i glasina na broj pregleda.

ZAKLJUČAK

Na temelju prethodne analize može se doći do više zaključaka. Prije svega treba naglasiti opravdanost teme, cilja kao i zadataka koji su obavljani. Uz to primijenjene su odgovarajuće metode i postupci. Odabrani su i posebice zanimljivi objekti istraživanja koji reprezentativno prikazuju pojavne oblike istraživane teme. U raspravi je predloženo objašnjenje zašto su netočne informacije nepoželjni dio novinarstva i veliki problem sportskog novinarstva koji se najviše manifestira u izvještavanju o prijelaznim rokovima odnosno vremenu kada su mogući prijelazi nogometaša iz jednoga u drugi klub. Posebno treba istaknuti da su istraženi i prikazani podaci kao i rasprava dokazali istinitost postavljene hipoteze i to na temelju više dokaza. Podaci pokazuju da je čak jedna trećina ukupnih tekstova netočna što ukazuje na velike probleme u sportskom novinarstvu, ali i novinarskom zanimanju u cjelini. Stanje u izvještavanju o prijelaznom roku nije katastrofalno, ali nije ni blizu onoga što Kodeks časti hrvatskih novinara pa i ostali novinarski kodeksi propisuju. Analizirajući dva hrvatska portala možemo zaključiti da ne postoje primjetne razlike između njih u sveukupnoj točnosti tekstova, ali mjesta za napredak svakako ima. To se najviše može iskazati u većem broju netočnih informacija u domaćim medijima kada su navedeni inozemni izvori i kada se radilo o vijestima o inozemnim nogometašima. Kao moguća rješenja može se navesti kvalitetnije, ali i kvantitetnije praćenje domaćih transfera igrača jer su se domaći izvori pokazali puno točnijima od inozemnih izvora. U tom pogledu

ulogu bi mogli odigrati i sami nogometni klubovi s većom otvorenosti prema medijima i davanjem točnih informacija i prije same službene klupske objave. Također, prije objave bilo koje vijesti o potencijalnom transferu igrača, novinari bi trebali provjeriti informaciju iz najmanje dva izvora. Ono što također treba postati pravilo u hrvatskim medijima je da se točno u opremi teksta ili odvojeno u samostalnoj rubrici točno navede kada je riječ o glasinama odnosno špekulacijama. Na taj način mediji bi odvojili potvrđenu informaciju od glasine s čime bi dobili na povećanoj vjerodostojnosti, a s druge strane publika koja traži ekskluzivne informacije bi na ovaj način bila zadovoljena. Današnje sportsko novinarstvo, kao i općenito novinarstvo, našlo se pred velikim izazovima. Zato je također važno raditi na poboljšavanju medijske pismenosti u društvu. Konzumenti sportskog sadržaja također bi sami trebali moći pronaći relevantne i točne izvore, do određene razine filtrirati pouzdanost napisanih vijesti i kritičkim razmišljanjem samostalno odbaciti vijesti koje su očigledno netočne. Uz to, stalni čitatelji bi trebali i sami znati prosuditi pouzdanost novinara i medija u kojem su pročitali vijest.

LITERATURA

- Kovačić, S. (2021.). *Online novinarstvo*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna zaklada; Mostar: Sveučilište u Mostaru
- Kunczik M, Zipfel A. (2006.). *Uvod u znanost o mediji i komunikologiju*. Zagreb: Zaklada Friedrich Ebert
- Rojas Torrijos, J.L.; Mello M.S. (2021.). *La matriz desinformativa del periodismo futbolístico. La permanente confusión entre rumores y hechos en la cobertura del mercado de fichajes*. Salamanca: Comunicación Social Ediciones y Publicaciones. ISBN: 978-84-17600-75-4// <https://espejedemonografias.comunicacionsocial.es/article/view/5509/5726>, datum pristupanja 25. kolovoza 2022.
- Rodek, J. (2018.). *Sport i mediji*. Split: Školski vjesnik vol. 67, br 1. *Hrčak*.srce.hr, datum pristupanja 7. veljače 2025.
- Vasilj, M. (2014.). *Sportsko novinarstvo*. Zagreb: SYNOPSIS d.o.o.
<https://www.hnd.hr/kodeks-casti-hrvatskih-novinar>, datum pristupanja 7. veljače 2025.
<https://www.football-espana.net/2022/07/01/new-barcagate-scandal-josep-maria-bartomeu-used-club-money-to-defend-himself>, datum pristupanja 7. kolovoza 2022.
www.index.hr/sport, datum pristupanja 28. srpnja 2022.
<https://gol.dnevnik.hr/stranica/sport>; datum pristupanja 28. srpnja 2022.

FAKE NEWS PHENOMENON IN SPORTS JOURNALISM AS AN EXAMPLE OF REPORTING OF FOOTBALL PLAYERS TRANSFERS

ABSTRACT:

The paper explores the phenomenon of fake news in sports journalism for example of media reporting during the football transfer window. Inaccurate information is a significant issue faced by all branches of journalism, including sports journalism. The aim is to investigate the extent to which inaccurate information appears in their posts related to football transfers in Croatian media. In this regard, the hypothesis was set: there is a significant presence of inaccurate and unverified information in Croatian sports media during the football transfer windows. Along with presenting previous significant studies in this area with examples of misinformation in football transfers, the paper will, after conducting a content analysis, show the presence of false information about player transfers on two Croatian portals. The research will use content analysis as a method and apply a quantitative method to process data collected from online portals. Based on the researched and systematized data, conclusions will be drawn after the discussion in order to confirm the hypothesis. Furthermore, there remains an open space for further research into this intriguing topic.

Keywords: Fake news, transfer window, sports journalism, football, Media.